

Sylvia Lagarda-Mata

Misteris de Barcelona per no dormir

Guia de fets esgarrifosos
i llegendes terrorífiques

 Angle Editorial

Sylvia Lagarda-Mata

Misteris de Barcelona per no dormir

Guia de fets esgarrifosos i llegendes terrorífiques

Il·lustracions de Guillermo Capaces

 Angle Editorial

Taula

1. Dues bombes al Liceu	11
2. Sherlock Holmes a Barcelona	17
3. Estacions fantasma, fantasmes a les estacions	23
4. La Segrestadora de Nens	29
5. Els pistolers de Barcelona	33
6. L'atemptat contra Cambó i Salmerón	39
7. El falcó d'en Cap d'Estopes	45
8. Ara és hora, segadors!	51
9. L'home que va morir dues vegades	55
10. «El Nelo», el pinxo més famós de la ciutat	61
11. Cadàvers emparedats i tresors amagats	67
12. El bandoler Joan de Serrallonga	73
13. Assassinat a l'Hotel Ritz	79
14. El cadàver esquarterat i facturat	85
15. El governador psicòpata	89
16. Sweeney Todd: el barber diabòlic de Barcelona	95
17. Intent d'assassinat de Ferran el Catòlic	101
18. La Santa Inquisició	105
19. L'estrany cas de l'hereu ressuscitat	111
20. El Vaixell Pirata	117
21. El llibreter assassí	121
22. Un cap dins d'una gàbia	127
23. Duel a mort al Born	131
24. Escola juvenil de lladres	135
25. Les bullangues de Barcelona	139
26. El globus que mai no va tornar	143
27. L'Home del Sac	149
28. La làpida esquarterada	155

© 2013 Sylvia Lagarda-Mata

© 2013 Guillermo Capaces, per les il·lustracions

© 9 Grup Editorial, per l'edició
Angle Editorial
Muntaner, 200, àtic 8a
08036 Barcelona
T. 93 363 08 23 / F. 93 363 08 24
www.angleeditorial.com
angle@angleeditorial.com

Primera edició: octubre de 2013
ISBN: 978-84-15695-46-2
Dipòsit legal: B. 23425-2013
Imprès a Romanyà Valls, SA

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre, ni la seva incorporació a un sistema informàtic, ni la seva transmissió en cap forma ni per cap mitjà, sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per gravació o altres mètodes, sense el permís previ i per escrit dels titulars del copyright.

Dues bombes al Liceu

Plou amb força, però a la porta del Liceu, esplèndidament il·luminada pels fanals de gas, els barcelonins s'arremolinen per contemplar la desfilada dels representants de l'alta burgesia, baixant dels seus magnífics cotxes, lluint els seus sedosos vestits, les seves joies cares...

És la nit del 7 de novembre de 1893 i comença la temporada d'òpera.

Per una porteta lateral, entra el públic pobre però amant de la música, que ocuparà el cinquè pis per seguir la funció de gala.

A la platea i a les luxoses llotges, no hi queda cap seient buit.

L'orquestra ataca el segon acte de l'òpera *Guillem Tell*, de Rossini.

I de sobte, l'espetec!

Dues bombes cauen del cel, silencioses i mortíferes. Dues bombes Orsini contra els espectadors del Liceu de Barcelona.

La primera, que ha anat a parar contra el respall de la butaca número 24 de la fila 13, ha esclatat amb una terrible detonació i ha causat un dany espantós entre el públic. La segona ha caigut suaument sobre la faldilla d'una espectadora de la fila 25, morta pel primer impacte, i d'allà ha relliscat lentament, esgarrifosament, fins al terra, on s'ha aturat sense explotar.

L'orquestra para de tocar i un núvol de fum dens, blavós, inunda la platea. Es produeix un moment de silenci. I tot seguit la sala sencera esclata en un crit immens, esfereïdor.

L'ona expansiva de l'explosió ha apagat una de les grans làmpades de gas que pengen del sostre, i que encara és costum mantenir enceses durant les representacions. L'altra aranya, que es gronxa d'un cantó a l'altre, escombra amb la seva llum l'apocalíptica escena: morts, moribunds, mutilats, ferits; figures estàtiques, assegudes amb els seus vestits de gala, com si contemplessin la tragèdia amb els ulls velats per la mort, en estranyes postures, reclinades cap enrere, dislocades, plàcidament mortes o amb el rostre ple de sang, la boca oberta per la sorpresa, el pit destrossat, el frac ensangonat...

Els supervivents, histèrics, desallotgen a empentes els seients. El Cercle del Liceu es converteix en un improvisat dispensari on uns quants metges que es trobaven entre el públic atenen com poden els ferits. A la veïna Sala de Descans es dipositen els morts i els moribunds. Els ferits greus són traslladats ràpidament a la casa de socors del carrer Marquès de Barberà; uns quants no hi arribaran vius.

A fora segueix plovent. A les portes del teatre s'ha congregat una multitud expectant, commoguda, astorada. A prop es comencen a sentir, lúgubres, les campanetes dels escola-

nets que acompanyen el rector de l'església del Pi, que ve sota d'un gran paraigua, amb el viàtic a les mans, per donar l'extremunció als moribunds.

Al costat mateix de la porta, un home amb aspecte de menestral, alt, fornit, de rostre taciturn i llarg mostatxo, observa l'escena amb un cert aire despectiu. Pocs minuts abans era al cinquè pis, i tot i que la policia, a fi de detenir l'autor de l'atemptat, ha intentat impedir que el públic sortís del teatre, ell ha aconseguit esmunyir-se enmig del desconcert. El seu nom és Santiago Salvador Franch, fill d'uns camperols de la localitat aragonesa de Castellseràs, que va venir setze anys enrere a Barcelona a provar fortuna. Havia treballat de taverner, de jornalier, i en els darrers temps de contrabandista. I és un anarquista convençut que ha participat en diverses accions revolucionàries violentes.

El recompte dels danys ocasionats per les bombes va ser esgarriós: vint morts i vint-i-set ferits.

La policia va detenir de seguida un bon grapat d'anarquistes i els va interrogar, sota tortura, al castell de Montjuïc. En Josep Codina i en Mariano Cerezuela van ser trobats culpables i executats.

En Santiago Salvador potser es va sentir alleujat... Però el dia 2 de gener de 1894 la justícia va trucar a la seva porta, a la casa de Saragossa on s'havia refugiat.

—Ens haurà d'acompanyar a Barcelona per declarar sobre l'atemptat del Liceu. Hi ha testimonis que el situen a la porta del teatre el dia dels fets.

En sentir-ho, en Santiago va treure una pistola i va disparar. Es va disparar un tret al ventre, però com que l'estança era a les fosques només va aconseguir ferir-se lleument sota

les costelles. Malferit, va ser conduït a la presó de Barcelona, on se'l va curar i engarjolar a l'espera del judici.

Durant l'interrogatori va cantar de pla:

—Sí, jo vaig tirar les bombes al Liceu. Sóc l'únic culpable.

—I quin va ser el seu mòbil?

—El meu desig —va dir, textualment— era destruir la societat burgesa, a la qual l'anarquisme li té declarada guerra oberta; i em vaig proposar atacar l'organització actual de la societat per implantar el comunisme anàrquic. No em vaig proposar matar unes persones determinades. M'era indiferent matar uns o altres. El meu desig consistia a sembrar el terror i l'espant.

L'11 de juliol d'aquell mateix any es va celebrar el judici. Els jurats van emetre de manera unànime un veredict de culpabilitat. La sentència: pena de mort.

El 21 de novembre les portes de la garjola es van obrir per deixar pas al criminal, en direcció al Pati de Corders, l'espai annex a la presó on s'havia alçat el patíbul. Amb pas vacil·lant, tremolant de por, el rostre desencaixat, aquell home cruel que havia llevat tantes vides era conduït gairebé a empenques pels guàrdies de la presó. Assegut al banquet del garrot vil, va intentar parlar, però les llàgrimes no el deixaven.

El Gran Teatre del Liceu va tancar les portes durant molts mesos. Quan les va tornar a obrir, les files 13 i 14, on havien mort tantes víctimes innocents, restaven sempre buides.

La bomba que no va esclatar es pot contemplar avui al Museu d'Història de la Ciutat.

Una llegenda urbana diu que el Gran Teatre del Liceu està maleït perquè va ser construït al damunt de les runes del convent dels trinitaris descalços, incendiat durant les «bullagues de Barcelona» de l'any 1835. Al llarg de la seva història ha patit diversos infortunis. El 9 d'abril de 1861 es va incendiar per primer cop. Sis mesos després es va inundar. El 8 d'abril de 1945 se li va desplomar una part del sostre. I el 31 de gener de 1994 es va incendiar per segona vegada. Després de cada desgràcia, es diu que sempre s'ha trobat en les immediacions un paperet amb uns versos:

«Sóc un Mussol
i vaig tot sol,
si el torneu a aixecar
jo el tornaré a cremar.»

Sherlock Holmes a Barcelona

Cent anys després, pocs barcelonins recorden els fets que van succeir en l'època en què en Sherlock Holmes es passejava per la ciutat.

Veig que somrieu. Això és perquè encara us penseu que en Sherlock Holmes mai va ser un personatge real...

Ho va ser! El seu nom, és clar, no era el mateix. Es deia Charles Arrow, era un dels principals detectius d'Scotland Yard, i va venir a Barcelona amb la missió de descobrir els responsables de les bombes que esclataven, de vegades en intervals de poques hores, per tota la ciutat.

El 3 de setembre de 1905, com cada matí, les germanes Rafà havien plantat al mig de la Rambla la seva paradeta de flors. Era la una i vint-i-cinc minuts del migdia quan es va sentir un formidable espetec, seguit d'un estrèpit de vidres trencats, crits de terror, llastimosos laments... A la vorera, esteses, les dues floristes agonitzant. Al sot d'un plàtan centenari, s'hi van trobar les restes d'un potent explosiu.

Durant tot l'any següent, les bombes van seguir esclatant per tota la ciutat, sense que la ineficaç policia barcelonina aconseguís deturar l'escalada de terror. El desembre de 1906, després que un artefacte causés tres ferits en un portal de la Rambla de Canaletes, els consellers de l'Ajuntament van decidir actuar. El dirigent de la Lliga Regionalista Josep Puig i Cadafalch es va desplaçar a Londres, es va presentar a Scotland Yard i va demanar la col·laboració d'un detectiu amb prou experiència per organitzar a la capital catalana una policia especial per descobrir els terroristes. Va tornar a casa amb un contracte signat per l'inspector Charles Arrow, un dels investigadors criminals més famosos d'Anglaterra.

En aquella època Scotland Yard estava molt avançada respecte a la policia de tots els altres països europeus: havia creat la primera divisió de detectius del món que aplicava el raonament, l'observació i la ciència, seguint els mètodes del detectiu de ficció Sherlock Holmes. Arrow era un dels cinc detectius —*The Big Five*, se'ls anomenava— del CID, el Criminal Investigations Department, que actuava quan es produïen crims extraordinaris, d'aquells que van fer famosa la frase:

—Sens dubte aquest és un cas per a Scotland Yard!

Això mateix van pensar els consellers del nostre Ajuntament quan es van decidir a contractar-lo: Barcelona era un cas per a Scotland Yard! Perquè Arrow, a més a més, era un expert en terrorisme: tenia el cul pelat de perseguir els *dynamiters* de Londres. És a dir, els qui posaven bombes a la ciutat per compte dels fenians, els nacionalistes irlandesos que més tard es van convertir en l'IRA.

L'anglès de seguida va esdevenir un dels personatges més caricaturitzats per les revistes satíriques de l'època. Alt, atlètic, elegant, amb aire de cavaller britànic, amb la seva americana de *tweed*, sabates impecables, bombí i bastó, només li faltaven la pipa i la lupa perquè els barcelonins tinguessin la sensació que entre ells s'hi passejava el mateix Sherlock Holmes. El van batejar amb aquest nom: Sherlock Arrow.

Durant un parell d'anys, el detectiu va intentar organitzar una policia moderna i eficaç, però els mateixos polítics, tant els radicals com els conservadors, es van dedicar a posar-li pals a les rodes, perquè era massa honest i no es prestava als habituals tripijocs dels mediterranis.

La situació es va agreujar amb l'esclat, el 1909, de la Setmana Tràgica.

Tot havia començat quan l'exèrcit espanyol va obligar un munt de catalans a embarcar-se cap a la guerra del Marroc. El 27 de juliol d'aquell any, els sindicats anarquistes Solidaritat Obrera i UGT van organitzar una vaga general per protestar. La policia va dissoldre a trets la manifestació. I va ser aleshores que la vaga de protesta es va convertir en una revolta improvisada. En poques hores, els carrers van adquirir l'aspecte d'un camp de batalla: llambordes arrencades, somiers, matalassos, portes, baranes, qualsevol cosa resultava útil per aixecar barricades. Tots els intents de les autoritats per restablir l'ordre van resultar inútils. El governador civil, Ángel Ossorio, va dimitir, perquè no estava d'acord amb el fet que els militars s'enfrontessin al poble. Al mateix Charles Arrow se li va impedir prendre part en les actuacions dirigides a solucionar l'assumpte.

Però el pitjor encara havia d'arribar.

Durant la Setmana Tràgica, de 58 esglésies que hi havia a Barcelona gairebé la meitat van ser incendiades, així com 30 dels 75 convents que encara quedaven després de la cremada del 1835... Des de balcons i terrats, els barcelonins contemplaven els incendis amb animats comentaris, gairebé com si fossin castells de focs artificials en un dia festiu.

En les hores següents, la gent va aprofitar per saquejar els convents i les esglésies. Els més radicals es van dedicar a exhumar els cadàvers dels cementiris de les religioses. Feien desfilades i abandonaven els esquelets a qualsevol racó. D'altres eren col·locats al capdamunt de les barricades, on es trencaven, i els ossos s'escampaven pel terra. Al carrer de l'Hospital, el carboner Ramon Clemente i García ballava amb una mòmia. Davant del convent de les beates dominiques, els revolucionaris jugaven a futbol amb una calavera, corejats per les riallades de la multitud...

A mitjans de setmana, van començar a arribar reforços militars i la gent va anar tornant cap a casa. El dilluns, Barcelona ja estava sota control.

El balanç va ser esgarrifós. Van morir 104 civils, 4 policies i 5 militars. I els ferits van ser uns centenars. Es van dur a terme 1.700 detencions i 5 execucions, entre les quals hi havia les d'en Ramon Clemente i d'en Francesc Ferrer i Guàrdia, el pedagog anarquista que havia instituït, a Catalunya, l'Escola Moderna.

I els fets van ser aprofitats per acomiadar Charles Arrow, el Sherlock Holmes de Barcelona, que, curiosament, sempre havia fet molta nosa als mateixos polítics.

Les bombes van seguir esclatant, avui sí i demà també, per tota la ciutat. Quan es detenia un anarquista i se l'interroga-

va, invariablement explicava que les bombes les posaven els agitadors de la policia per fer caure les responsabilitats damunt del moviment obrer. Una pista que en Sherlock Arrow va voler seguir i no li ho van permetre...

Guerra del Marroc

L'exèrcit va enviar combatents per defensar els dominis de la corona espanyola en aquest país. Tots eren pobres, perquè els rics havien pagat una contribució per tal de lliurar-se del reclutament. Quan la majoria d'ells va morir en l'anomenat «desastre del Barranco del Lobo», a causa de la incompetència dels militars espanyols, va esclatar la Setmana Tràgica.